

BryghusNYT #4

< 15. marts 2007 >

I fjerde udgave af BryghusNYT opdateres du om kampen for en københavnervenlig havnefront med skønne rekreative udfoldelsesmuligheder og attraktivt kulturmiljø, og om hvorfor Realdania ikke bør mase sig selv ned i Københavns kulturhistoriske centrum langs Frederiksholms Kanal.

BryghusNYT #4 indeholder følgende historier:

- [SKANDALE: Koolhaas vælger Koolhaas](#)
- [Realdania afviser at belyse alternativer](#)
- [Bryghuslegepladsen er blevet til en miniatureplads](#)
- [Fæstningens Materialgaard](#)
- [Metropolzonen.dk](#)
- [Realdanias medietække under forvandling](#)
- [Afslutning & Bryghus-Citater](#)

SKANDALE: Koolhaas vælger Koolhaas

Den hollandske arkitekt Rem Koolhaas er nu ikke blot Realdanias mand på Bryghusgrunden. Københavns Kommune har nu også hyret Koolhaas som sin særlige rådgiver vedrørende Metropolzonens udvikling, og herunder altså også Bryghusgrundens skæbne.

Koolhaas har angiveligt tegnet en stor tocifret millionkontrakt med Realdania for at tegne Realdanias kontordomicil på Bryghusgrunden. Og nu skal han altså også rådgive Københavns Kommune om, hvad der vil være den bedste udvikling for Bryghusgrunden.

HVAD VÆLGER KOOLHAAS? Hvis ikke vi tager meget fejl, vil Koolhaas ikke give afkald på sit millionhonorar 'blot' for at redde Københavns kulturhistoriske centrum ved Frederiksholms Kanal ved at give københavnerne og en række eksperter ret i, at det er anmassende og en katastrofe at placere et stort moderne glas-stål-beton-byggeri med en bebyggelsesprocent på 197 på Bryghusgrunden.

Det siger sig selv, at Koolhaas ikke kan have begge kasketter på. Og taget Realdanias rolle i metropolzoneprojektet i betragtning er der noget der tyder på, at Realdania er lykkedes med at infiltrere Københavns Kommune og tvinge deres kontroversielle forehavende igennem.

Realdanias ageren og den stiltiende accept blandt visse politikere på Københavns Rådhus skriger på en politisk reaktion. Spørgsmålet er imidlertid om Realdania med sin milliardformue har formået at lukke munden på alle og enhver, der burde træde i karakter, når et af byens mest værdifulde kulturmiljøer står over for at blive forulempet af en privat investeringsforening som Realdania.

Metropolzonen er det af Ritt Bjerregaard og Klaus Bondam udstukne kvarter med Søerne mod nordvest, Bryghusgrunden mod nordøst, Kalvebod Brygge mod sydøst og Hovedbanegården mod sydvest med Rådhuspladsen som omdrejningspunkt. Kommunen har udvalgt fem tværfaglige teams, der skal præsentere sammenhængende visioner for zonen fremtidige udseende og funktion. Koolhaas skal rådgive de fem teams om, hvordan zonen skal udvikles og hvad de forskellige friarealer skal bruges til, herunder Bryghusgrunden.

Det bliver spændende at se, hvem af de to parter, Koolhaas eller de tværfaglige teams, der trækker sig projektet.

Læs mere om Metropolzonen nedenfor.

Realdania afviser at belyse alternativer

Realdania ynder at karakterisere sig selv som en almenvælgørende fond til glæde for borgerne og deres byggede miljø. Sandheden er imidlertid, at Realdania først og fremmest er en 'hardcore' kommerciel investeringsforening, der med alle midler forsøger at sætte deres egen - ofte politiske - dagsorden igennem. I november 2006 var borgerne inviteret til møde med Realdania. Realdania afviste enhver tale om det gavnlige og fornuftige i at få belyst alle Bryghusgrundens udviklingsmuligheder. Det der er brug, lod den administrerende direktør Flemming Borreskov forstå, er et fancy internationalt byggeri.

Bryghusgruppen har ladet udarbejde et udkast til en åben international idékonkurrence om Bryghusgrunden og det omkringliggende kulturmiljøes fremtidige udformning. Flemming Borreskovs reaktion var, at han ikke troede på ideen.

Spørgsmålet københavnerne må stille sig selv er, hvorvidt København skal stille sig tilfreds med Flemming Borreskovs private tro på, hvad der er rigtig for København. Det er dybt bekymrende, at den største aktør i det danske byggede miljø, som tilmed karakteriserer sig selv som filantropisk aktør for almenvellet og som hævder, at den hæger om den danske bygningskulturarv på den måde afviser at belyse alle alternativer til sin egenlystige drøm om et prestigedomicil på byens bedst placerede friareal.

Monstro Realdania har købt en grund, der i alle kommunale planer er reserveret offentlige kulturelle formål uden kontor- og boligbyggeri? Noget kunne tyde på det, da de nu vil have københavnske politikere til at vende planerne på hovedet og nu tillade byggeri til private formål i form af deres prestigedomicil. Denne udspekulerede fremgangsmåde klæder ikke en aktør, der kalder sig filantrop.

Bryghusgruppen foreslår derfor, at Realdania i samarbejde med Københavns Kommune og københavnerne udskriver en åben international idékonkurrence om et skønt rekreative og attraktivt kulturmiljø på Bryghusgrunden i harmoni med og respekt for omgivelserne. At ignorere borgernes massive og legitime krav vil være en hån mod borgerne, byen og det skønne og historiske miljø ved Frederiksholms Kanal og havnen. Modsat realdania, der kalder sig en fond, har Carlsberg netop afholdt en åben international idékonkurrence om Carlsberg-grunden i Valby. Kan det virkelig være rigtigt, at Realdania i den grad vil stå i skyggen af en kommerciel virksomhed, når det kommer til borgerinddragelse, dialog og belysning af alle alternative udviklingsmuligheder inden der træffes afgørelse om Bryghusgrundens fremtid?

Bryghuslegepladsen er blevet til en miniatureplads

De første skitser af Realdanias påtænkte domicilbyggeri er begyndt at cirkulere i byen. Og som forventet er det alene Realdania, der vil få glæde af Bryghusgrunden fremover.

Den nuværende legeplads på ca. 3000 kvadratmeter (der har ligget på Bryghusgrunden i 40 år og er den største legeplads inden for voldene) reduceres til en gårdlegeplads på ca. 625 kvadratmeter. Dertil kommer lidt faciliteter neden for Langebro. Langebro passerer dagligt af op mod 70.000 køretøjer. Om Realdania forestiller sig, at vuggestue-, børnehave- og indskolingsbørn kan løbe fra gårdlegepladsen til Langebro, vides ikke. Og det vides heller ikke, hvorfor københavnerne skal spises af med nogle få kvadratmeter rundt om megadomicilet.

Realdania bryder sig ikke om betegnelser som megadomicil eller mastodontisk domicil. Kendsgerningernes klare sprog er imidlertid, at Henning Larsens vinderforslag til et københavnsk musikhus fra 1993 havde en bebyggelsesprocent på 150. Som bekendt frarådede Henning Larsen storsindet, at man realiserede et så stort byggeri på den relativt beskedne Bryghusgrund. Realdanias planlagte kontordomicil har en bebyggelsesprocent på 197!

Realdania siger, at deres domicil ikke vil føles anmassende. Men realiteten er altså i følge de første skitseudkast, at f.eks. den eksisterende legeplads reduceres til en miniature midt i det påtænkte bygningskompleks og vil have et areal på sølle 625 kvadratmeter til området mere end 500 børn på mellem 0-15 år, samt en folkeskole, et fritidshjem, to børnehaver og en vuggestue.

Der er derfor god grund til at gentage Flemming Borreskovs udtalelse ved det af kommunen arrangerede borgermøde den 29. maj 2006. Her sagde Flemming Borreskov, at Realdanias nye domicil slet ikke behøver at ligge på Bryghusgrunden. Dette klarsyn vil Bryghusgruppen opfordre ham til at følge.

Fæstningens Materialgaard

Den æstetisk enestående materialgaard langs Bryghusgrunden (de lave gule bygninger mellem Vester Voldgade, Bryghusgade og Frederiksholms Kanal) er sat til salg. 'Soldaterne' er flyttet til Frederikshavn.

Bryghusgruppen byder på bygningskomplekset for at sikre den historiske gård (fra 1683-1768) og offentlighedens frie adgang til komplekset og det idylliske gårdrum.

Bryghusgruppen har som bekendt ikke de store midler at rutte med. Derfor vil Bryghusgruppen opfordre Københavns overborgmester og teknik- og miljøborgmester til at overveje, hvordan bystyret kan sikre offentlighedens adgang til byggeriet.

Metropolzonen.dk

I forbindelse med Ritt Bjerregaard og Klaus Bondams metropolzoneprojekt er Bryghusgruppen gået sammen med en række andre borgergrupper, borgerinitiativer, foreninger og lokalråd om etablering af en alternativ internetportal om Metropolzone-projektet.

Projektet har adressen www.metropolzonen.dk.

Metropolzonen.dk udsendte i forbindelse med lanceringen en pressemeddelelse, hvori det lyder: "Armbevægelserne og visionerne fejler ikke noget hos aktørerne bag internetsiden www.metropolzonen.dk. Initiativtagerne har den fælles vision, at København ikke skal gå efter at efterligne eller spille op til andre metropoler rundt om i verden. Københavns stærkeste kort er byens anderledeshed, unikke karakter og ikke mindst byens mange sammenhængende kulturmiljøer. Derudover peger initiativtagerne på en række muligheder for styrke byens rum, samt en lang række 'sorte pletter', steder i Københavns centrum og i Metropolzonen, der trænger til en gevaldig ansigtsløftning."

Pressekoordinator for Metropolzonen.dk, Erik Willumsgaard, udtalte i forbindelse med lanceringen: "Det er naivt at tro, at man med en håndfuld nybyggerier i byens centrum kan gøre byen mere tiltrækkende for virksomheder, internationale events og turister. Adskillige undersøgelser har vist, at København allerede fremstår som en af Europas mest attraktive metropoler. Den er overskuelig og byder sig til som en selvbevidst by med unikke og særegne attraktioner. Kun hvis vi forstår at bygge videre på byens traditioner og egenart kan vi sikre, at danskere og københavnere elsker deres hovedstad, hvilket er en forudsætning for at udlændinge vil synes det samme. Hvis vi selv kan lide byen, så kan turisterne det også. Hvis vi skal bygge højhuse og ønsker at flere erhvervsinvestorer bygger domiciler i byen, så må det ske udenfor Indre By. Her er Refshaleøen og Ørestaden oplagte muligheder."

Metropolzonen.dk præsenterer 20 forskellige ideer til forandringer i Metropolzonen, som vil gøre København til en endnu mere attraktiv by for både borgere, virksomheder og turister. Det gennemgående tema for forslagene er den unikke metropol.

Realdanias medietække under forvandling

Udover den traditionelle mikrofonholderjournalistik, hvor Realdania får stillet en side til rådighed uden et eneste kritisk spørgsmål, er flere og flere journalister og medier begyndt at kigge med mere kritiske øjne på hvad og hvem Realdania egentlig er. I mange år stod Realdania i medierne som den stille filantropiske giver.

Sådan er det ikke længere. Musikhuset i Aalborg. DR's koncertsal i Ørestad. Kvæsthusbroen. Og ikke mindst Bryghusgrunden er kommet i mediernes søgelys. Hvem er de egentlig? Hvem bestemmer? Hvad bruger de deres penge på? Hvad er deres arbejdsmetoder? Hvem netværker de med til fremme af egne prestigeprojekter? Hvor tæt inde på livet af politikere er Realdania? Er de en filantropisk aktør? Lever de op til deres mission eller skyder de fra hoften? Er det rimeligt at puste diverse prestigeprojekter op arkitektonisk, når man ikke vil vedstå sig omkostningerne?

Og er det rimeligt, at Realdania vil placere sit nye store prestigedomicil midt i Københavns gamle bydel, når du borgerne synes byen er bedre tjent med rekreative udfoldelsesmuligheder og kulturmiljøer? Og er det rimeligt, at de køber en grund til private formål, når de ved, at samme grund i kommunale planer er reserveret offentlige kulturelle formål uden kontorer og boliger?

Senest har **Berlingske Tidende** kædet Realdania sammen med DR's nye koncertsal, der er blevet 250 procent eller ca. 1 mia. kr. dyrere end budgetteret. Berlingske Tidende går så vidt som til at anføre, at mange i deres stille sind håber på, at Realdania vil følge op på deres første donation på 33 mio. kr. som de gav for at "sikre de højeste kvalitetskrav" og "arkitektur i verdensklasse", som altså nu har resulteret i en milliardoverskridelse.

Spørgsmålet er måske om det er Realdanias dømmekraft, der er problemer med. Således udtalte Realdanias administrerende direktør til **Politiken** så sent som i 2004, at "DR og Jean Nouvel [Jean Nouvel er arkitekten bag koncertsalen; red.] spiller dødprofessionelt sammen" (Politiken 24. januar 2004).

I relation til DR's koncertsal er det måske interessant at kigge nærmere på musikhusprojektet i Aalborg, hvor Realdanias bidrag til sikring af "den arkitektoniske kvalitet" fik projektet til at løbe løbsk. Byrådet nåede at råbe stop inden det var for sent. Enden på det projekt blev, at

Realdania overtog hele håndteringen af projektet, herunder finansieringen på godt over en halv milliard. **Nordjyske Medier** har fulgt processen intenst.

I februar havde **Jyllandsposten** ryddet ikke blot dele af forsiden, men også hele side 4 for at kigge nærmere på, hvem Realdania er, og hvilke metoder de benytter sig af i fremme af egne ideer. Siden hen fulgte Jyllandspostens leder op med en kritik af Realdanias Kvæsthusprojekt. Lokalaviserne **City Avisen** og **Vesterbrobladet** har jævnligt lagt spalter til kritikken af Realdania. Ligesom kritikken er blevet fremført i Danmarks Radios nyhedsudsendelser i både radio og TV.

Med andre ord er de dage talte, hvor Realdania alene fremstod som den glade giver. Det er gået op for den måbende offentlighed, at Realdania ikke er en fond, men en kommerciel investeringsforening, der benytter en lille del af sin formue på reelle almenvelgørende projekter.

Når Realdania i løbet første halvår 2007 præsenterer skitserne til sit påtænkte byggeri på Bryghusgrunden, er der udsigt til, at det sidste gran af almenvelgørenhed vil drysse af Realdanias store strategiske pengetank. At ville placere sig selv på Københavns gamle bydels sidste friareal ved vandet i et skønt kulturhistorisk miljø frem for sammen med borgerne og bystyret at udvikle området til et åbent, attraktivt rekreativt og kulturelt bymiljø af internationalt format er dybt kritisabelt, når bygherren er en aktør, der karakteriserer sig selv som almenvelgørende.

Der er derfor god grund til at minde Realdanias administrerende direktør, Flemming Borreskov om, hvad han i et helsides interview i **Politiken** 3. marts 2006 udtalte: *"Vi har i kraft af vores økonomi stor magt og kunne fristes til at bruge den, men møder et projekt kraftig modstand, lader vi det ligge. Vil folk ikke have det, får de det ikke. Vi kunne mase os igennem og sige, at vi gør det bare, men det holder ikke på langt sigt. Vi er demokratisk indstillede, og en del af vores filosofi er, at vi skal være åbne om det, vi foretager os. Der skal være transparens«. [...]* Vi bliver ikke altid enige, men presser ikke noget ned over hovedet på folk."

Afslutning & Citater

Vi slutter BryghusNYT #4 fra Bryghusgruppen af med dels en henvisning til Bryghusgruppens Visionsprojekt for Bryghusgrunden og det omkringliggende kulturarvmiljø og dels en række citater fra centrale aktører.

Bryghusgruppens Visionsprojekt < [Klik her](#) >

HENNING LARSEN

"De byplanmæssige problemer er store, miljøet omkring Frederiksholms Kanal er et delikat sted, og et så stort hus ... kan ikke undgå at præge det beskedne og sårbare miljø"

Politiken, 110294

FLEMMING BORRESKOV

"Vi giver vores penge til almenvellet. Det er berigende."

"Mennesket er af natur konservativt. Det kan være svært at kapere forandringer, og vi er konstant i diskussion med vore partnere. Vi bliver ikke altid enige, men presser ikke noget ned over hovedet på folk."

Adm. Dir. Realdania.

Politiken, 030306.

HANS PETER SVENDLER NIELSEN

"Vi ønsker at gøre kommunale politikere opmærksomme på den positive værdi, befolkningen og erhvervslivet tillægger den faste kulturarv. Fremtidig sikring af kulturarven fordrer bevidst politisk satsning på at bevare både den bevaringsværdige bygningsarv og de sammenhængende kulturmiljøer. Hvis den faste kulturarv bevidst prioriteres, kan den bidrage til vækst og udvikling".

Direktør, Realdania.

Realdania, 160305

KLAUS BONDAM

"Mange steder i København er det blevet forsømt at åbne byen mod vandet. [...] Den gode udsigt, vandet, lyset og luften skal være for alle, og havnekanten skal ikke plastres til med erhvervsejendomme og jetset-byggeri."

Teknik- og Miljøborgmester

Jyllandsposten, 250206

JAN LILLIENDAHL LARSEN

Byboernes evne til, som urbane træffelsvin, at opsnuse og udvikle byens potentialer kan ikke matches af selv de største entreprenører.

De ikke blot skaber unikke kvaliteter i byen på både kort og længere sigt. De kan også ændre hele den måde, vi forholder os til vores by og dens mangfoldighed af interesser.

Supertanker, Ph.d. studerende i bystudier

Jyllandsposten, 111106

DET RADIKALE VENSTRE

"Det Radikale Venstre mener, at grunden er for lille. [...] - Det er en forhastet beslutning, og det er en meget dårlig løsning at bygge højere og længere ud i vandet, fordi grunden er for lille. I stedet burde man vente, indtil man fandt en grund, der kan rumme så stort et hus, siger partiets byplanordfører Jens Peter Gjald."

Politiken, 110294

KENT MARTINUSSEN

"Demokrati kan virke besværligt, men der er ikke nogen vej uden om. Og endelig er der en meget vigtig pointe: Kun ved at byens borgere bliver gjort til medejere af udviklingen, får man en levende by."

Direktør Dansk Arkitektur Center, Jyllandsposten, 250605

JEAN NOUVEL

"Tjen ikke dit levebrød ved at begrænse andres liv! Hvis du ikke elsker, ikke sætter pris på en by, et sted, så skån dem! Skrid. Hvis du ikke vil give, men tage, så kast dig over noget andet! Også kynismen må have sine grænser."

Arkitekt, Jean Nouvel's Louisiana Manifest 2005

AGNETE LAUSTSEN

"Værre er det [...], at dette hus [...] tænkes placeret på en totalt uegnet grund -

Bryghusgrunden ved Frederiksholms Kanal - midt i et fredet 17-1800-tals miljø, hvor det vil knuse hele områdets værdifulde karakter."

Politiken, februar 1994

ARNE GAARDMAND

»Gang på gang viser det sig, at de store projekter er besluttet bag nedrullede gardiner, og at den lovbestemte offentlige debat derfor får karakter af rituelle afvaskninger () Byggeriet langs havnefronten i København er foregået i en uskøn blanding af studehandel, manipulation, griskhed og vennetjenester i toppen af samfundet og reelt uden nogen form for demokratisk indsigt og styring. Kommunen lader sig styre af dem med pengene, eller også er der tale om forbrødring, hvor det er umuligt at få øje på interesse modsætninger imellem det offentlige og spekulanterne.«

Dansk Byplanlægnings 'Grand Old Man'

Politiken, 03102001

HARALD LANGBERG

"Skal man give efter for pres udefra, som enhver kan indse vil spolere bydelens særlige karakter, uden at virkelige fordele for byen som helhed opnås?"

Bygningskulturekspert,

Kbh's Gl. Bydel, 1948

DR. VILH. LORENZEN

"Ikke mindst i forbindelse med monumentalbygninger rejser sig spørgsmålet om deres omgivelser. [...] sagen er jo den, at det der har værdi og betyder mest, først og fremmest er helheder - helheder af en husrække, helheden af et gadebillede. Der er navnlig rundt om i byens strøg, ja, hele gader og pladser, der ikke tåler at blandes op med nybygninger af andre dimensioner og forhold, uden at virkningen bliver katastrofal."

Fadder til Det særlige Bygningssyn, Bevaringen af det gl. Kbh. som arkitekturby, 1942]

Mvh.,

Bryghusgruppen

www.talkingpoints.dk/bryghusgrunden.html

bryghusgruppen@talkingpoints.dk